

ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՕԼԻՄՊԻԱԴԱ – 2017

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՓՈՒԼ

ՀԱՐՑԱՏՈՄՍ

12 - րդ դասարան

I. ԹԵՍՏՍԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔՆԵՐ (17 միավոր)

1) «ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» (12 միավոր)

ա. Նշել ճիշտ պատասխանը. 1 – 8 – րդ առաջադրանքներ: (0,25 X 8 = 2 միավոր)

1. Ե՞րբ է տեղի ունեցել Խանասորի արշավանքը.

1) 1897 թ. հունիսի 25 – ին	3) 1898 թ. հուլիսի 25 - ին
2) 1897 թ. հուլիսի 25 – ին	4) 1890 թ. սեպտեմբերի 22 - ին

2. Որտե՞ղ է գործում նշանավոր Հայկազյան համալսարանը.

1) Հալեպ	3) Բեյրութ
2) Կահիրե	4) Սպահան

3. Կարդալ մեջբերված հատվածը և պատասխանել հարցին.

«Լեոնային Ղարաբաղը մշտնջենապես բնակեցված է եղել հայերով և նրանց հայրենիքի մի հատվածն է, որը, Ստալինի մեղքով հայտնվելով Ադրբեջանի կազմում, 65 տարի շարունակ ենթարկվել է ստորացման, վիրավորանքների ու ամեն տեսակի ճնշումների... Լեոնային Ղարաբաղի ճակատագիրը կարող են լուծել միայն Լեոնային Ղարաբաղի բնակիչները... Ստեղծված իրավիճակի միակ ճշմարիտ լուծումը կարող է լինել Լեոնային Ղարաբաղի դուրսբերումը Ադրբեջանի կազմից»:

Ե՞րբ է կատարվել վերոհիշյալ հայտարարությունը.

1) 1988 թ. հուլիսի 18-ին	3) 1988 թ. հունիսի 15-ին
2) 1988 թ. փետրվարի 20-ին	4) 1988 թ. նոյեմբերի 28-ին

4. Ե՞րբ Դրոյի և Նժդեհի ջոկատները Զանգեզուրից մտան և ազատագրեցին Արցախը.

1) 1920 թ. ապրիլին	3) 1919 թ. ապրիլին
2) 1919 թ. հոկտեմբերին	4) 1920 թ. նոյեմբերին

5. Ո՞ր շարքում ընդգրկված բոլոր անուններն են բռնաճնշումների զոհ դարձած Կարմիր բանակի հայ զորահրամանատարների անուններ.

- 1) Գրիգոր Խախանյան, Հայկ Բժշկյանց (Գայ), Ստեփան Շահումյան
- 2) Գրիգոր Հարությունյան, Հայկ Բժշկյանց (Գայ), Սուրեն Շահումյան
- 3) Գրիգոր Խախանյան, Հայկ Բժշկյանց (Գայ), Սուրեն Շահումյան
- 4) Գեորգի Հարությունյան, Հայկ Բժշկյանց (Գայ), Սուրեն Շահումյան

6. ԼՂՀ ինքնապաշտպանական ուժերի ստորաբաժանումները ո՞ր շրջանն են ազատագրել 1993 թ. նոյեմբերի 1-ին.

- 1) Կուրաթլի
- 2) Ֆիզուլի
- 3) Ջաբրաիլ
- 4) Ջանգելան

7. Ո՞վ է ղեկավարել Երևանի նահանգի հայության 1905 թ. ինքնապաշտպանությունը.

- 1) Վարդանը
- 2) Արմեն Գարոն
- 3) Նիկոլ Դումանը
- 4) Քեռին

8. Ե՞րբ է Արմինիայի կենտրոն դարձել Պարտավը:

- 1) VII դ. վերջին
- 2) VIII դ. սկզբին
- 3) VIII դ. վերջին
- 4) IX դ. սկզբին

բ. Լրացնել պատասխանը:

(0,5 X 6 = 3 միավոր)

1. Հրամանատարների անունները համապատասխանեցնել գորամիավորումների անվանումներին. **(0,5 միավոր)**

- 1) Առանձին հայկական կորպուս
- 2) Առանձին հայկական կորպուսի Երևանյան գորախումբ
- 3) Հայկական առանձին հարվածային գորամաս
- 4) Մարդարապատի ջոկատ
- 5) Կովկասյան ռազմաճակատ
- 6) Առանձին հայկական կորպուսի առաջին դիվիզիա

- ա) Դանիել Բեկ-Փիրումյան
- բ) Անդրանիկ
- գ) գեներալ Հ. Բագրատունի
- դ) Ալեքսանդր Բեյ-Մամիկոնյան
- ե) Մովսես Սիլիկյան
- զ) Թովմաս Նազարբեկյան
- է) գեներալ Պրժնալսկի

1	2	3	4	5	6

2. Աշխատության վերնագիրը համապատասխանեցնել հեղինակի անվանը.

(0,5 միավոր)

1. Ստեփանոս Տարոնեցի	ա. «Ջերմանց մխիթարություն»
2. Սմբատ Գունդատարլ	բ. «Տարեգիրք»
3. Ներսես Շնորհալի	գ. «Պատմություն Հայոց»
4. Գրիգոր Տաթևացի	դ. «Տիեզերական պատմություն»
5. Մխիթար Հերացի	ե. «Ողբ Եդեսիոյ»
6. Արիստակես Լաստիվերցի	զ. «Գիրք հարցմանց»
	է. «Պատմություն»

1	2	3	4	5	6

3. Բարունիների անունները համապատասխանեցնել ուսումնագիտական կենտրոններին.

(0,5 միավոր)

- Նարեկավանք
- Տաթև
- Սանահին և Հաղպատ
- Անիի վարդապետարան
- Նոր Գետիկ
- Գլաձոր

1	2	3	4	5	6

- ա. Հովհան Որոտնեցի, Գրիգոր Տաթևացի
 բ. Ներսես Լամբրոնացի, Վահրամ Բարունի
 գ. Մխիթար Գոշ
 դ. Վարդան Արևելցի, Հովհաննես Երզնկացի, Դավիթ Ալավկատրդի
 ե. Անանիա Նարեկացի
 զ. Ներսես Մշեցի, Եսայի Նչեցի
 է. Հովհաննես Իմաստասեր

4. Վահանանց պատերազմի շրջանի իրադարձություններից ո՞րն է խախտում տրված շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը:

(0,5 միավոր)

- Մարզպան Ատրվշնասպի բանակումը Շիրակի Անի ամրոցի մոտ
- Հայ զորականների հասնելը Վարազկերտ գյուղ
- Հայ զորականների 400-հոգանոց գնդի բանակումը Ակոռիի մոտ
- Վահանանց ապստամբական կառավարության կազմումը
- Ներսեհապատի ճակատամարտը
- Սահակ Բագրատունու և Վասակ Մամիկոնյանի զոհվելը

5. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ:
(0,5 միավոր)

- ա. Բաղեշի Ամիրդուլու վանքի դպրոցի հիմնադրումը
- բ. Հովհաննավանքի դպրոցի փոխադրումը Ս. Էջմիածին
- գ. Առաքել Դավրիժեցու «Պատմության» առաջին տպագրությունը
- դ. Երևանի Անանիա առաքյալի անապատի հիմնադրումը
- ե. Գրիգոր Տաթևացու փոխադրվելը Մեծոփավանք
- զ. Հովհաննավանքի դպրոցի հիմնադրումը

1	2	3	4	5	6

6. Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղարների անունները դասավորել ըստ ԿԿ-ի առաջին քարտուղար դառնալու ժամանակագրական հաջորդականության.

(0,5 միավոր)

- ա) Յակով Չարոբյան
- բ) Կարեն Դեմիրճյան
- գ) Աղասի Խանջյան
- դ) Գրիգոր Հարությունյան
- ե) Սուրեն Հարությունյան
- զ) Սուրեն Թովմասյան

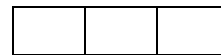
1	2	3	4	5	6

գ. Լրացնել պատասխանը: (1 X 4 = 4 միավոր)

1. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ. (1 միավոր)

- 1) Հայոց գահին բազմած պարթև Արշակունիների մի ճյուղը ժամանակի ընթացքում դարձավ ժառանգական հայկական արքայատոհմ և հայոց պետական համակարգը շարունակեց հայկական պետականության հազարամյա ավանդույթները:
- 2) Արշակունյաց Հայաստանը Տրդատ I Արշակունու ժամանակներից շարունակում էր մնալ միապետություն, որի կառավարման համակարգը գլխավորում էր թագավորը՝ անսահմանափակ իշխանությամբ:
- 3) Արարատյան կամ Վանի համահայկական թագավորությունը հինարևելյան տիպի դաշնային պետություն էր:
- 4) Արշակունյաց Հայաստանը չպահպանեց նախորդ ժամանակներում ձևավորված Մեծ Հայքի վարչական բաժանումը և նախկին նահանգների փոխարեն ստեղծվեցին չորս խոշոր բղէշխություններ, որոնք բաժանված էին 191 նախարարությունների:

- 5) Արշակունի թագավորներին էին ենթարկվում նախորդ դարաշրջաններում ձևավորված արքունի գործակալությունները, որոնց միջոցով միապետը կառավարում էր երկրի տնտեսությունը, շինարարությունը, հարկահանությունը, ռազմական, դատական և այլ բնագավառները:
- 6) Հայ Արշակունիների թագավորության անկումից հետո թեև իշխանությունն անցավ հայոց նախարարներին, սակայն նախարարական համակարգը միջնադարում չկարողացավ դառնալ հայոց պետականության կրողն ու պահապանը:
- 7) Վարդանանց և Վահանանց ազատագրական ապստամբությունները նշանավորեցին հայոց անկախ պետականության իրավական վերականգնումը և հայոց տանուտիրական համակարգի կատարելագործումը Հայաստանում:
- 8) Վաղ միջնադարյան Հայաստանում շինականները թեև չունեին սեփականություն՝ հող, գյուղատնտեսական գործիքներ կամ անասուն, սակայն իրավունք ունեին օգտվելու գյուղական համայնքի հողերից՝ պետությանը հարկեր վճարելու պայմանով:
- 9) Բագրատունիների օրոք պահպանվեց նաև Արշակունյաց ժամանակաշրջանին այնքան բնորոշ հակասությունը թագավորի և եկեղեցու միջև, քանի որ հայոց կաթողիկոսը չէր ճանաչում թագավորի գերիշխանությունը:

2. Տրված պնդումներից որո՞նք են ճիշտ.

(1 միավոր)

- ա. Հայաստանի ազատագրությունը, ըստ Մ. Սարաֆյանի ծրագրի, պետք է իրականանար միայն հայերի ուժերով՝ օտար լծի դեմ համաժողովրդական ապստամբության շնորհիվ:
- բ. Արևելյան Վրաստանն ընդգրկող Քարթլի-Վախեթի թագավորության սահմաններում էին ներառված հարավային Հայաստանի մի քանի գավառներ՝ Լոռին, Փամբակը, Շամշադինը, Սյունիքը, Օրդուբադը:
- գ. Ռուսական արքունիքը Հայոց եկեղեցու միջոցով իր ազդեցությունն էր պահպանում նաև արևմտահայության և գաղութահայության վրա:
- դ. Բեռլինում մեծ տերությունների ներկայացուցիչներն ուշադրությամբ ծանոթացան Մ. Խրիմյանի գլխավորած հայ պատվիրակների խնդրագրերին և նրանց թույլ տվեցին մասնակցել վեհաժողովին:
- ե. Կայսերական Գերմանիան և Ավստրո-Հունգարիան գործնական լուրջ քայլերի դիմեցին՝ կանխելու կամ արգելակելու իրենց դաշնակից Օսմանյան Թուրքիայի կողմից կատարվող հայերի ցեղասպանությունը:
- զ. 1917 թ. փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ռուսական նոր իշխանությունը չփոխեց իր վերաբերմունքն Արևմտյան Հայաստանի և հայերի նկատմամբ և հայկական մարզերում շարունակեց նախկին քաղաքականությունը վարել:
- է. Երզնկայի զինադադարից հետո կովկասյան ռուսական զորքերի հետքաշումը ճակատային դիրքերից շատ արագորեն ընդունեց ռազմաճակատի տարերային փլուզման և զորքերի անկազմակերպ նահանջի բնույթ:

ը. Անդրանիկը, ում հանձնարարված էր պահել Ղարաքիլիսայից հյուսիս ընկած հատվածը, հետ մղելով թուրքական երեք հարձակում, գաղթականության հետ անցավ Դսեղ:

թ. Հայտնի նկարիչ Ստեփանոս Ներսիսյանը Պետերբուրգի գեղարվեստի ակադեմիայում սովորել է Գևորգ Բաշինջաղյանի հետ:

--	--	--

3. Տրված իրադարձություններից որո՞նք են խախտում շարքի ժամանակագրական հաջորդականությունը. (1 միավոր)

1. Պետոսի գլխավորած հռոմեական զորքի հասնելը Հռանդեա
2. Վաղարշ II-ի և Սևերոսի միջև հաշտության կնքումը
3. Վաղարշ II-ի գահակալության ավարտը
4. Տրդատ Արշակունու հաղթական մենամարտը գոթերի իշխանի հետ
5. Կարակալա կայսեր ուղարկված զորքի ջախջախումը Տրդատ II-ի գլխավորությամբ
6. Ներսեհ Սասանյանի՝ Հռոմի դեմ պատերազմի սկիզբը
7. Տրդատ II-ի հաղթական արշավանքը դեպի Տիգրոն
8. Խոսրով II-ի գահակալության սկիզբը
9. Հայ-հռոմեական ուժերի հաղթանակը Ոսխայի ճակատամարտում

--	--

4. Թվարկվածներից որո՞նք Բաթումի պայմանագրի հետևանքներից չեն. (1 միավոր)

- ա. Օսմանյան կառավարությունն ընդունեց և ճանաչեց Հայաստանի անկախությունը:
- բ. Արագոթեն գարգացան առևտրա-տնտեսական հարաբերությունները Թուրքիայի և ՀՀ-ի միջև:
- գ. Թուրքիան զավթեց Արդվինը, Կարսը, Արդահանը, Օլթին, Կաղզվանը, Ախալքալաքը, Ախալցխան:
- դ. Թուրքիան պարտավորվեց միջազգային ատյաններում պաշտպանել ՀՀ-ի շահերը:
- ե. Թուրքիային անցան Սուրմալուի գավառը, Ալեքսանդրապոլի և Էջմիածնի գավառների 3/4 մասը, Երևանի գավառի կեսը, Շարուր-Դարալագյազի 1/5 մասը:

--	--

դ) Պնդումների փունջ (0,5 X 6 = 3)

Փնջի պնդումները ստուգվում են հետևյալ սկզբունքով. յուրաքանչյուր ճիշտ պատասխանի համար տրվում է 0,5 միավոր, սխալ պատասխանի համար ոչ միայն միավոր չի տրվում, այլև հանվում է նա 0,5 միավոր, չգիտեմ պատասխանի դեպքում միավոր չի տրվում:

1. Ստորև տրված պնդումներից գտնել՝ որոնք են ճիշտ, որոնք՝ սխալ.

- 1) Խորհրդային երկրում արդյունաբերացման գործընթացն սկսվել է այն ժամանակ, երբ ԽՍՀՄ ղեկավարությունը դեռ չէր հայտարարել նեպից հրաժարվելու մասին:
- 2) ԽՍՀՄ արագ արդյունաբերացման համար անհրաժեշտ միջոցները հայթայթվեցին երկրի ներսում, մասնավորապես՝ չափազանց ծանր հարկեր դրվեցին բանվորների վրա:
- 3) Ստալինի «Մեծ բեկման տարին» հոդվածը գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումն արագացնելու կոչ էր, որին հետևեց համատարած կոլեկտիվացումը:
- 4) Խորհրդային երկրի գյուղատնտեսության կոլեկտիվացումն ապահովեց տնտեսական մեծ վերելք, աճեց գյուղացու աշխատանքի արտադրողականությունը:
- 5) Խորհրդային Հայաստանում ամենագանգվածային հասարակական կազմակերպություններից էին արհեստակցական միությունները, որոնց գործունեությունը կենտրոնացնելու համար ստեղծվեց ՀԱՄԽ-ն:
- 6) Խորհրդային Հայաստանում ստալինյան բռնությունների ալիքը գագաթնակետին հասավ 1939 թվականին:

	1	2	3	4	5	6
Ճիշտ է						
սխալ է						
չգիտեմ						

2) «ՀԱՄԱՇԵՄԱՐՀԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ» (5 միավոր)

ա. Նշել ճիշտ պատասխանը. 1 – 4 – թղ առաջադրանքներ: (0,5 X 4 = 2 միավոր)

1. Ե՞րբ է ավարտվել Հարյուրամյա պատերազմը.

1) 1337 թ.	3) 1453 թ.
2) 1437 թ.	4) 1477 թ.

2. Ո՞վ է հաղթել 1912 թ. տեղի ունեցած ԱՄՆ-ի նախագահական ընտրություններում:

- 1) Թեոդոր Ռուզվելտ
- 2) Կալվին Կուլիջ
- 3) Ուորեն Հարդինգ
- 4) Վուդրո Վիլսոն

3. Ե՞րբ է հիմնվել Միտաննիի թագավորությունը.

- 1) Ք. ա. XVI դ.
- 2) Ք. ա. XIV դ.
- 3) Ք. ա. XVII դ.
- 4) Ք. ա. XV դ.

4. Մեծ տերությունները հրավիրեցին Բեռլինի վեհաժողովը, քանի որ.

- 1) Վախենում էին Մերձավոր Արևելքում և Բալկաններում Ռուսաստանի գերիշխանության հաստատումից,
- 2) Վախենում էի Հեռավոր Արևելքում և Եվրոպայում Ռուսաստանի գերիշխանության հաստատումից,
- 3) Վախենում էին Մեծավոր Արևելքում և Բալկաններում Օսմանյան կայսրության գերիշխանության հաստատումից,
- 4) Ռուսաստանը մեծ տերություններին և Օսմանյան կայսրությանը սպառնում էր նոր պատերազմ սկսել:

բ. Լրացնել պատասխանը: (1 X 2 = 2 միավոր)

1. Իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ:
(1 միավոր)

- ա. Առաջին աշխարհամարտի ավարտը
- բ. Բրեստ-Լիտովսկի պայմանագրի կնքումը
- գ. Երիտթուրքական կառավարության հրաժարականը
- դ. Հոկտեմբերյան զինված հեղաշրջումը Ռուսաստանում
- ե. Փետրվարյան հեղափոխությունը Ռուսաստանում
- զ. Անտանտի և սուլթանի միջև զինադադարի կնքումը

1	2	3	4	5	6

2. Առաջին աշխարհամարտի իրադարձությունները դասավորել ժամանակագրական հաջորդականությամբ.

(1 միավոր)

- ա. Օսմանյան կայսրության՝ Անտանտի դեմ պատերազմի մեջ մտնելը
- բ. Իտալիայի միանալը Անտանտին
- գ. Ճապոնիայի կողմից Գերմանիային պատերազմ հայտարարելը
- դ. Ավստրո-Հունգարիայի կողմից Սերբիային պատերազմ հայտարարելը

- ե. Անգլիայի կողմից Գերմանիային պատերազմ հայտարարելը
- զ. Գերմանիայի կողմից Ֆրանսիային պատերազմ հայտարարելը
- է. Գերմանիայի կողմից Ռուսաստանին պատերազմ հայտարարելը

1	2	3	4	5	6	7

գ. *Լրացնել պատասխանը:* (0,5 X 2 = 1 միավոր)

1. Նշվածներից ո՞րոնք են Հռոմում հանրապետական կարգի ճգնաժամի հիմնական պատճառները.

- ա. Իտալիայի հյուսիսում բնակվող գալլերի անընդմեջ ապստամբությունները:
- բ. Ք.ա. III դարի սկզբին հանրապետական կառավարման համակարգի միջոցով լայնածավալ պետության վերահսկման դժվարությունը:
- գ. Իտալիկների պայքարը՝ հռոմեական քաղաքացիներին հավասար իրավունքներ ստանալու համար և ապստամբությունները:
- դ. Ժողովրդավարական ուժերի (պոպուլյարներ) և Ծերակույտի վերնախավի (օպտիմատներ) միջև սրված պայքարը:
- ե. Գերմանական ցեղերի զանգվածային վերաբնակեցումը Հռոմեական հանրապետության տարածքում:

--	--

II. ՊՍՏԱՄԽԱՆԻ ԱԶՍ ՇԱՐԱԴՐԱՆՔՈՎ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ (3 միավոր)

ա. Ներկայացրե՛ք և մեկնաբանե՛ք 2016 թ. Ապրիլյան քառօրյա պատերազմի ընթացքն ու հետևանքները. ձեր կարծիքով՝ ինչո՞ւ հայկական զինուժը չզարգացրեց հակահարձակումը և չվերադարձրեց տարածքային կորուստները:

(1,5 միավոր)

բ. Ներկայացրե՛ք հասարակական գիտությունների և հայագիտության զարգացման ընթացքը Խորհրդային Հայաստանում (1920-ական թթ. – 1991 թ.). ի՞նչ նշանավոր հայագետ-գիտնականներ գիտեք, ի՞նչ ձեռքբերումներ արձանագրվեցին հայագիտության բնագավառում:

(1,5 միավոր)

Է. Մինասյան
Պատմության հանձնաժողովի նախագահ,
պատմական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

17. 04. 2017 թ.